

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะของชาติ อันก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความดีให้คนในชาติได้ปฏิบัติ ด้วยความจำเป็นนี้เองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 64 จึงระบุว่า "รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมแห่งชาติ" (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522)

ชาติไทยเป็นชาติหนึ่งที่มีวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านจรรยา มารยาท ภาษา ศิลปะ ประจําชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งชาวไทยควรช่วยกันอนุรักษ์และถ่ายทอดสืบไป ดังที่ เยาวรัช บุญชัย (2529) กล่าวว่า ถ้าปราศจากวัฒนธรรมไทยเสียแล้วความเป็นชาติไทยก็คงจะอยู่ไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน (2517) ที่ว่า "การรักษาวัฒนธรรมก็คือการรักษาชาติ"

ดนตรีไทย เป็นแขนงหนึ่งของวัฒนธรรมด้านศิลปะ นับเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง ดนตรีไทยมีความนิยมแพร่หลาย ไพเราะอ่อนหวาน ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะนิสัยของคนไทย ดนตรีไทยเกี่ยวข้องกับชีวิตคนไทยตั้งแต่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน จนถึงชาวบ้านทั่วไป (ปราณี วงษ์เทศ, 2521) ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2532) ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า

ดนตรีไทยดูเหมือนจะห่างห่างกับชีวิตประจำวันของข้าพเจ้าตั้งแต่เกิดมา พอเกิดมาเขาก็ประโคมเวลาสมโภชเขาก็ประโคมอะไรกันอีก ในระหว่างที่ยังเล็ก ๆ อยู่ก็เลี้ยงก็ร้องเพลงแห่กล่อมอย่างที่บ้านแห่กล่อมลูกเขากัน คุณหลวงสรรพสารกิจ หัวหน้ากองมหาดเล็กในคอนั้นได้นำบทแห่กล่อมพระบรมมหาราชวัง อย่างที่ใช้แห่กล่อมเจ้านายสมัยโบราณให้ใช้กล่อม. . . ครั้นโตขึ้นพอรู้ความ จำได้ว่าได้ฟังดนตรีไทยเป็นครั้งแรกในเวลาโดยเสด็จพระราชดำเนินไปใน

พิธีหลวงต่าง ๆ ที่ต้องมีการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบ เช่น เวลาทรงบาตรเวลางานในวัง เวลาพระเทศน์ งานถวายผ้ากฐิน . . . คนตรีไทยนี้เล่นแล้วจิตใจจริง ๆ สบโอกาส เมื่อไรก็ต้องไปฟัง แต่ก่อนอธิบายได้ว่าชอบเพราะชาตินิยม หลัง ๆ นี้ชอบเพราะฟังแล้วสนุก ตื่นเต้นมีทุกรส . . .

ปัจจุบันปัญหาที่กำลังถกเถียงกันอยู่ในหมู่นักดนตรีไทย และผู้ที่สนใจดนตรีไทยก็คือ ปัญหาเรื่องความอยู่รอดของคนตรีไทยอันเป็นผลมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เคยมีบทบาทสนองความต้องการของสังคมเริ่มจะหมดไปจากชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย (ปราณี วงษ์เทศ, 2521) เนื่องจากบุคคลยังระล่ำระสายในการเลือกสรรและประสานสัมพันธ์แบบอย่างใหม่ ๆ ของวัฒนธรรมตะวันตกอยู่ คนไทยเราเองก็มิได้สนใจวัฒนธรรมของชาติด้วยความเห็นดีเห็นงาม หรือด้วยความรู้ ความเข้าใจอย่างซาบซึ้งในวัฒนธรรม แต่มองวัฒนธรรมในทัศนะของชาตินิยม คือ ต้องการจะรักษาถ่ายทอดและสร้างเสริมวัฒนธรรมของชาติด้วยความรู้สึกว่าเป็นของไทยเท่านั้น แต่มิได้พิจารณาถึงความเหมาะสมลึกซึ้ง และความประณีตงดงามของวัฒนธรรมนั้น ๆ แต่อย่างไร ในปัจจุบันวัฒนธรรมของชาติไทยได้ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทำให้ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างสูญหายไป และกำลังจะสูญหายไปอีกเป็นจำนวนมาก เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folklore) ที่เกี่ยวกับการละเล่น ได้แก่ เพลงฉ่อย เพลงเรือ เป็นต้น (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2525) จากการที่คนไทยรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาประพฤติกฎปฏิบัติกันมาก จึงทำให้มองเห็นวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของล้าหลัง ไม่มีคุณค่า ขาดความสำนึก และความภูมิใจในความเป็นไทย จึงทำให้ประสบปัญหาด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก (มาโนช ทัศนวิชย์, 2528) โดยเฉพาะดนตรีไทยซึ่งเป็นศิลปะของไทย นับวันจะถดถอยความนิยมลงไป เพราะสังคมไทยรุ่นใหม่นิยมศิลปะของต่างชาติมากขึ้น (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2529) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เหนืณี กันตะวงศ์ แรเอก (2530) ที่ว่า ผู้ที่ให้ความสนใจดนตรีไทยหรือกลุ่มผู้ฟังดนตรีไทยส่วนใหญ่มักจะเป็นนักดนตรีไทย ผู้ที่กำลังเรียนดนตรีไทย หรือกลุ่มบุคคลที่มีพี่น้อง ลูกหลานกำลังเรียนดนตรีไทยซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มที่เล็กมากเมื่อเทียบกับคนตรีสากล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัญหาด้านตัวครูผู้สอนดนตรีไทยมีน้อย และเครื่องดนตรีไทยมีราคาแพงก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ไว้ใน
กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. พัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม
3. มีโอกาสแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของบุคคล
4. ได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย
5. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต และรสนิยมที่ดี

แม้ว่าดนตรีไทยจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยก็ตาม ดนตรีไทย
ก็ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติและแสดงความเป็นเอกราชที่มีอาจจะละเอียด หรือปล่อยให้สูญหายได้
ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้นก่อนที่จะถูกอิทธิพลของดนตรีตะวันตกเข้า
มาลบลือน การดำเนินการอนุรักษ์และส่งเสริมนั้นจะต้องจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง
โดยเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ ซึ่งการประถมศึกษาควรรับหลักการนี้ไปดำเนินการ เพราะมี
บุคลากรค่อนข้างพร้อมและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐพึงจัดให้ประชาชน ปัจจุบันจะทำให้การ
ดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จนั้นคือ "ครู" ทั้งนี้เพราะครูประถมศึกษาใช้เวลาคลุกคลี
กับเด็กค่อนข้างมาก จึงเป็นหน้าที่ที่ครูจะต้องช่วยกันเอาใจใส่ หาแนวทางส่งเสริมให้เด็กสำนึก
และเห็นคุณค่าของดนตรีไทย เพื่อจะได้พัฒนาไปสู่ขั้นการเกิด เจตคติที่ดีต่อดนตรีไทยในที่สุด
สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมี
ความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการสอนที่หลากหลายก็จะทำให้
บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2534) ในข้อ 3
ที่ว่า "มุ่งส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้เรียนรู้ เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์
ฟื้นฟูและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ" ดังนั้นครูจึงต้องพยายามจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ทางดนตรีไทยให้เด็กได้สัมผัส ได้ทดลอง ได้ค้นคว้าและปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็ก
มีประสบการณ์และมีทักษะพื้นฐานทางดนตรีไทย ซึ่งเป็นการให้โอกาสเด็กได้สำรวจความสนใจ
และความถนัดทางดนตรีไทยของตนด้วย

อนึ่ง ในการจัดการเรียนการสอนหากจะให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่คอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ครู ในอันที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหาร คือ "การบริการ" ในการบริการที่ดี ได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนให้ครู รวมทั้งจัดหาเอกสารเสริมความรู้ต่าง ๆ ให้ เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ และจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2521) ซึ่งการสนับสนุนของผู้บริหารนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู เมื่อมีขวัญและกำลังใจแล้วการปฏิบัติงานทุกอย่างย่อมประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งนับวันจะเสื่อมความนิยมลงหากไม่ร่วมกันจรรโลงไว้ ต่อไปภายหน้าเราอาจไม่มีเอกลักษณ์ของชาติแขนงนี้ให้ลูกหลานได้ชื่นชม ดังนั้นการปลูกฝังศิลปะแขนงนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย ดังพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ว่า "ควรจะได้มีการส่งเสริมการดนตรีไทยตั้งแต่เยาว์ เพื่อที่จะฝึกให้รู้จักระดับเสียงที่ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยน" (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2530)

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยให้กับนักเรียนในสังกัดเรื่อยมา เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์เอกลักษณ์ของไทยแขนงนี้ และเพื่อสนองพระราชดำริดังกล่าว เช่น การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และการจัดมหกรรมดนตรีไทยประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย โดยในแต่ละปีจะมีการเสนอผลงานของนักเรียนด้านดนตรีไทยเป็นประจำจำนวนได้ 7 ครั้งแล้ว การแสดงครั้งแรกเริ่มเมื่อ พ.ศ. 2528 และในแต่ละครั้ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะเสด็จเป็นองค์ประธานเสมอ ซึ่งการแสดงดนตรีไทยนี้จะเป็นการรวบรวมนักดนตรีไทยระดับประถมศึกษาทั้งสิ้น เป็นนักเรียนในสังกัดของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย โดยจะคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถด้านดนตรีไทยมาฝึกซ้อมและบรรเลงร่วมกัน ในแต่ละปีจะมีนักเรียนเข้าร่วมงานแสดงดนตรีไทยนี้ไม่ต่ำกว่า 500 คน นับเป็นความสำเร็จที่น่าอับติมาก เพราะเป็นการ

บรรเลงร่วมกันของนักเรียนระดับประถมศึกษาทั้งสิ้น (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2530)

จากผลงานดังกล่าว ย่อมแสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครมีการส่งเสริมการดนตรีไทยอย่างเห็นได้ชัด และมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนด้านนี้มาก เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนระดับเดียวกันแต่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีโรงเรียนในสังกัดมากกว่าหน่วยงานอื่น มีทั้งบุคลากร งบประมาณ และการสนับสนุนมาก แต่มักจะประสบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรี-นาฏศิลป์เป็นประจำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533) ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมักจะประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยอยู่เป็นประจำ เช่นเดียวกับการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด จึงใคร่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในด้าน เป้าหมาย นโยบาย และการส่งเสริมของผู้บริหาร รวมทั้งศึกษาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนดนตรีไทย ในด้าน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในอันที่จะปรับปรุงและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษายิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจดนตรีไทยเพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังและอนุรักษ์การดนตรีไทยให้แก่แก่นักเรียนตั้งแต่เยาว์วัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในด้านเป้าหมาย นโยบาย การส่งเสริมสนับสนุน การเรียนการสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในด้านการปฏิบัติตามเป้าหมาย นโยบาย การส่งเสริมและสนับสนุน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2533-2534 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องดนตรีไทย ตั้งแต่ 1 ชั้น ขึ้นไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากสามารถอ่านและตอบแบบสอบถามได้ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ดนตรีไทย หมายถึง การเรียนดนตรีไทยในชั้นเรียนปกติ ซึ่งประกอบด้วย การฟังเพลงไทย การร้องเพลงไทย การเคาะจังหวะเพลงไทย การแนะนำเกี่ยวกับความรู้ทางดนตรีไทย และการเรียนเครื่องดนตรีไทยนอกเวลาเรียนเป็นกิจกรรมพิเศษ

สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย หมายถึง ความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ในด้านการปฏิบัติตามเป้าหมาย นโยบาย การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร และการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครู ในด้านการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการวัดและประเมินผล ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละด้าน

เป้าหมาย/นโยบาย หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน ความคาดหวังที่จะได้รับ และการจัดบุคลากรด้านดนตรีไทย

การส่งเสริมและสนับสนุน หมายถึง การช่วยเหลือ หรืออำนวยความสะดวกให้ครูในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในด้าน ความก้าวหน้าทางวิชาการ การจัดสรรงบประมาณและการเผยแพร่ผลงาน

การเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยในด้าน การเตรียมตัวของครู การเตรียมนักเรียน และการเตรียมสื่อการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินการสอนดนตรีไทยของครู ซึ่งประกอบด้วย ขั้นนำไปสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุปการเรียนรู้และขั้นวัดผล

การใช้สื่อการสอน หมายถึง การเตรียมสื่อ การใช้สื่อ การผลิตสื่ออย่างง่าย และการเก็บรักษาสื่อการสอนดนตรีไทย

การจัดบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพห้องเรียน การตกแต่งห้องเรียน สำหรับการสอนดนตรีไทย และการปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนดนตรีไทย

การวัดและประเมินผล หมายถึง วิธีการ/แนวดำเนินการในการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหาร หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการแทนในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน

ครู หมายถึง ผู้สอนดนตรีไทยในเวลาเรียนปกติ และครูพิเศษที่สอนเครื่องดนตรีไทยนอกเวลาเรียนเป็นกิจกรรมพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

นักเรียน หมายถึง นักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยตั้งแต่ 1 ชิ้นขึ้นไป

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีการเรียนการสอนดนตรีไทย และมีเครื่องดนตรีไทยตั้งแต่ 1 ชิ้นขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนดนตรีไทยระดับประถมศึกษา ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยสำหรับนักเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาดนตรีไทยสำหรับประถมศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย